

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
 Na pol roka --- 2 " --- "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 púp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlásoky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového
 máleho riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Japonski pútnici.

Organizácia ľudu kresťanského.

Či je takáto všestranná organizácia potrebná?

Spýtajte sa samých seba. A keď chcete na túto otázku správne odpovedať, majte na zreteli pritom túto istú pravdu: že ľud kresťanský, teda v prvom rade sedliactvo a s týmto súvisiaci trieda robotníkov, potom aj malí remeselníci, a tak aj manželky, dievky týchto spomenutých vrstiev sú vlastne *jediným* základom všetkého ostatného národohospodárstva, sú základom všetkého priemyslu, všetkého bohatstva iných; sú udržiavateľmi všetkých cirkví, všetkého vojska a úradníctva. Je teda v ľude kresťanskom zložená moc tá najväčšia. Keby tak pracujúce ramená sedliakov, robotníkov a podriadených remeselníkov vypovedali zrazu všetku službu, nuž všetci tí ostatní: páni, židia, úradníci a vojsko museli by hladom pomrieť, iba sedliak by nevedel, čo s tým božím požehnaním, s chlebom si počať, ako ho stráviť.

Že by v sedliactve takáto moc sa nachádzala, to mi iste žiaden neuveríte. Neuveríte preto, lebo veď každým dňom zkusujete práve to opačné. Zkusujete totiž to, že vy ste tí najposlednejší medzi všetkými. Vám prislúcha len otročiť v ťažkých prácach od rána do svitú, aby ste toho potrebného groša si usporili, lebo *vy* musíte vysoliť všetky té peniaze, ktoré pohltne štát, stolica, vojsko. A platíte na cesty, na špitále, na pešfanské divadlá, na penziu úradníkov, na školy, na cirkev a Boh sám vie ešte na čo. Všetko toto spokojne platíť by ste stačili a veľmi vďačne mohli v tom páde, keby ste vedeli natoľko sa pochlapiť, aby ste si svoje hmotné záujmy vedeli jednomyseľne a svorne chrániť a za ne sa postaviť voči každému, ktorý vás teraz vykorisťuje ako takých dobrých chumajov. Veru je to tak, že vás sa dnes ešte nikto nebojí, a preto si vás ani nevšíma. Pri voľbách idú proti tej vašej strane ľudovej ako sršny; úradník-korteš preháňa a pokutuje vás, ako čo by ste neboli ani občanmi daň platiacimi; pántva, ktoré sú odkázané na vaše ramená a motyky a kosy, na vašu zápraž, na vaše zdravie, tiež s tou najväčšou nevďačnosťou opovažujú sa strašiť vás, že odoberú vám zárobky, ak len nebudete proti presvedčeniu hlasovať na takého kandidáta, ktorý sa len liberálom, tojest úradníkom, vládnym panákom a vláde poddaným židkesom páči. «Jano hlasuj na nášho kandidáta

a drž hubu, lebo ináč ťa naučíme moresu» to je tých liberálnych pánov heslo. A mnohí «Janovia» od veľkého strachu alebo z lakomstva idú slepo poslúchať svojich protivníkov. A prefikání liberáli tešia sa nesmierne, keď zkusujú, že ten sedliak je ešte vždy bojzlivý, hlúpy, že ešte vždy dá sebou narábať dľa ľubovôle niekoľkých jednotlivcov. Táto radosť potlačovateľov je veľká a istá, lebo vidia, že sedlač je *nie zorganizovaná k sebaobrane*.

Nuž a to je isté, že zakaľ sa ľud kresťanský nebude organizovať k sebaobrane, zatiaľ to pojde s vami vždy horšie a horšie, a s vašimi neprijateľmi, s vašimi vykorisťovateľmi vždy lepšie, lebo títo sú už veru náležite organizovaní k záchrane svojich dobrých kšeftov, úradov a iných výhod. Vezmime si na pr. žida. Čo žid, to liberál. Nijakým činom nenahovoriš žida, aby šiel s ľudom hlasovať na kandidáta ľudového. A ten žid sa ani najmenej nebojí, že za svoj liberalizmus utrpí nejakej ztraty. — Znal som žida — arendáša. Zemepán, ktorého majetok žid arendoval, vystúpil za ablegáta; a čo myslíte že arendáš — žid hlasoval na svojho pána? Nie veru, lebo patričný pán vystúpil s programom ľudovým. Židovi sa arenda časom vypovedala, ale žid ten bol preto, a zostane na veky nepriateľom ľudu kresťanského, aj strany jeho. Hľa, ako sú židia zorganizovaní, a veru dobre sa majú!

Dnešné, pre ľud kresťanský až veľmi krušné pomery nám hlasite svedčia o tom, že aj ľud kresťanský *musí* sa už ráz začať celkom vážne organizovať proti nepriateľom svojim, nechce-li úplne na vnivoč vynsť. Ľud náš kresťanský nenajde na svete žiadneho ulavenia, žiadneho práva a žiadnej obrany, krome tej, ktorú sám v sebe, tojest vo svojej organizácii nachádza. Práve preto ešte ráz prizvukujem, že *musí* ľud náš chopiť sa takejto, preň jedine možnej obrany.

O politickej organizácii — sriadenosti ľudu kresťanského sme už v minulom čísle hovorili. Tu dodáme ešte len toľko, že ak by n. pr. v obci daktorej nenašiel sa súci k tomu vodca, povedzme duchovný: nuž z toho nenasleduje ešte, že by sa patričná obec mala hlúpo vrhať do náručia liberálov. Konečne nenie vytvorené, že kde-tu aj ten kňaz bratričkuje sa s protivníkmi vašimi, preto snáď, že je zadlžený, alebo ináč nešťastlivý a neradno mu opustiť panskú lásku. Ale kde

nieto kňaza ľudového, tam nech povstanú apoštoli: smejší to a rozumnejší občania z pomedzi samého ľudu, a celú obec môžu zachrániť od pliahy liberalizmu.

Hovorili sme minule aj o svornej sebaobrane ľudu kresťanského voči našim politickým potlačovateľom, i uviedli sme za príklad kupcov-kšeftárov, ktorí jedine len zo sedliaka žijú. Tu dodáme, že takých, oproti ktorým sa organizovať máte, jesto mnoho, veľmi mnoho. Nielen všetci z vás žijúci židia-kupci stavajú sa proti vám, ale tam máte ešte aj všetkých úradníkov vládnych a pánstva tiež skoro bez výnimky. Proti toľkým potlačovateľom politickým — povedal by niekto — nemožno sa brániť a márne je organizovať sa, veď čo môže sedliak proti slúžnemu, alebo proti vrchnosti, alebo proti pánstvu, ktoré jemu zárobky dáva? Čo odpovedať na takéto námietky? Odpoviem: Proti toľkým mocným neprajníkom brániť sa a organizovať sa je skutočne nemožné hlúpym a nesvorným «Janom», za akých vás tí páni držia; ale rozumným a svorne pokračujúcim kresťanským sedliakom je to žiadna nemožnosť. Len sa vy, bračekovci moji, nerobte slabšími, nesvornejšími, nerozumnejšími a bojzlivejšími, ako ste. Strašné farchy života vás naučia, ba donútia čo chvíľa, že pokusíte sa s tou organizáciou aj voči tým mocným a mnohým politickým protivníkom vašim; veď ak sú oni početní, vy ste ešte početnejší.

Lebo netreba zabúdať na to, že nielen vy, ľud kresťanský, odkázaní ste na aké-také zárobky u tých pánsťiev, ale aj pánstva sú odkázaní — a to ešte väčšmi — na pracujúce ramená vaše.

Ani nehovorte, že chudobný človek musí byť rád, keď len získa si kdekoľvek toho zárobku. To nehovorte, lebo za dnešnej doby poriadny robotník nemusí sa s prácou ponúkať, najde si on prácu, kde sa mu páči. Ba naopak, práve pánstva stonú už, že nemožno im dostať pracovníkov. Do Spiša každé leto privádzajú robotníkov maďarských, bo domajší ľud hľadá si inde lepších zárobkov.

Kupec-žid, slúžny, pánstvo i každý protivník váš tedy odkázaný je na vás. Potrebuje bítešov, slúžobné, kojné, furmanky, koscov atď.: nuž prečo by nemal ľud náš použiť tejto okolnosti ku sebaobrane svojej? — Vo Viedni, keď zavial živší duch rozumného kresťanského žitia, prestali

razom všetci kresťania kupovať a slúžiť u tých, čo ich prenasledovali. I stalo sa, že niektorí aj 3 dni museli vyčakávať pre hrozný nával kupujúcich u daktorého sklepara kresťanského; i radšej čakali, ale nepriateľa svojho podporovať predsa nešli.

U nás, žiaľ Bohu nachodia sa ešte vždy také polutovania hodní krátkozrakí chumajkovia, že povedia: «a čo, kresťan je horší od žida» a namýšľajú si, že voľajakú strašnú múdrosť s tým povedia. Nuž a život nám ukazuje, že tí, od tých dobrých židov horší kresťania — krome liberálov — všade upádajú, a že zas židia, súc liberálmí do jedného, ohromne zbohatli, rozplemenili sa po mestách i dedinách a vyrástli nám nad hlavu tak, že ubohému kresťanovi, či je on sedliak, či pán, či remeselník, či úradník, už temer ani dýchať sa nedá. A toto by nikdy nebolo natoľko sa vyvinulo, keby náš ľud kresťanský bol býval múdrejší, svornejší, a keby sa bol už od dávna organizoval všetek ten ľud k rozumnej sebaobrane.

Môžete byť sväto-sväte presvedčení a istí o tom, že vám nič iného nepozostáva, ako buďto zahynúť úplne, buďto nastúpiť cestu organizácie, ako to nastúpili kresťania nemeckí, rakúski atď.

Spomenúli sme vám tu myšlienky nové, ktorých uskutočnenie sa vám bude videť nemožným snáď, ale to len preto, že nás ešte vždy dobre nechápete. A preto o tej organizácii vašej ešte aj po tretikrát si prehovoríme *E.*

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

POLITICKÉ CHÝRY.

Srážka Apponyiho s Tiszom.

Pri pojednávaní delegačného výboru uhorského zastihlo Tiszu a jeho prívržencov staroliberálnych nemilé prekvapenie. Gróf Apponyi v reči svojej rozoberal program Tiszov o vojenskej otázke a o tých národných výdobytkoch pri vojsku a tu až veľmi zrejme dokázal, že

program ten Tiszov ani za mak nezodpovie ústavnému zákonu o vyrovnaní našom s Rakúskom z roku 1867. Reč Apponyho rozdráždila Tiszu natoľko, že cele rozsršnený odpovedal Apponyimu i napádal ho ako takého, ktorý sám nevie, čo vlastne chce. Tisza dokazoval, že Apponyi dľa okolností vždy ináč osnoval požiadavky svoje národnie dotyčne vojska. Taký ale človek, ktorý nepridrža sa žiadnej určitej zásady, nenie súci k tomu, aby mohol byť vodcom iných.

Apponyi sa ohlásil tiež hneď. Odmietnul od seba to obviňovanie, žeby nebol dôsledným býval doteraz. Tisza zle vysvetľuje jeho slová. Ale je pravda, že práve Tisza bol ten, ktorý osvojil si zrazu program Apponyho, a len s týmto mohol stať sa ministrom. Tisza nosí teraz zásady rečníkove, ako nejaké šaty vypožičané. Takejto politickej smelosti Apponyi si neosobuje.

Vieme, že Apponyi a prívrženci jeho už dávnejšie vystúpili zo strany Tiszovej, ale zato neobštruovali Apponyisti proti Tiszovi. Teraz pravda, po takejto ostrej srážke Apponyho s Tiszom, nasledovalo by asi, aby ten Apponyi i stránka jeho nepodporovali ďalej Tiszu so svojim mlčaním na sneme. Ale ponač Apponyi sa obyčajne veľmi ťažko rozhodúva k dačomu, nuž o ďalšom jeho vystupovaní proti Tiszovi nič nedá sa predpovedať. Toľko je isté, že delegačné pojednávania následkom spomenutej srážky zaiste pretiahnu sa tak, že sotva bude možno otvoriť znovu snem 29. februára.

I to zaznačiť máme, že Ugronisti už osvedčili sa, že budú obštruovať aj naďalej.

Voľba v Bodajku.

Dňa 18. februára bola v okrese bodajkskom voľba na ablegáta, preto, lebo bývalý liberálny ablegát toho okresu ochorel a sa pod tútorstvo dostal. Kandidáti boli tu traja, asíce: *Béla Perczel*, ľudový, gr. *Széchenyi*, vládny a s Košuthovej strany istý *Szeless*. Výsledok voľby bol ten, že ľudový Perczel obdržal hlasov 1035, vládny Szécheny 740 a Košuthista Szeless 695. — Ponač Perczel nedosiahol absolutnú väčšinu (viac než tamti dvaja spolu,) preto musí byť náhradná voľba medzi ním a vládny Széchenyim. Táto náhradná voľba bude dňa 8. marca. Ľudový Perczel mal by takrečeno isté výhľady na víťazstvo. Lenže kalvínski Košuthovci, ktorí ináč predstavujú sa ako najzúrivejší protivníci vlády, sú pre ľudovú stranu nie spoľahliví. Košuthovci, liberáli a židia vždy spriatelja sa, len aby ľudová strana nezvíťazila. To dokázali už mnohokrát a je veľmi pravdepodobné, že aj v Bodajku to tak urobia teraz. Ostatne, ľudová strana, pri trochu spravdivej voľbe mohla by tu aj proti Košuthovcom, spojeným s liberálmi, zvíťaziť. Nuž uvidíme, čo spraví tá «opposícia» Košuthovcov.

Plány Tiszove.

Tisza vymyslel si zas nové plány, s ktorými ufá si odzbrojiť obštrukciu a upevníť rady staroliberálov. To vieme, že zamýšľal bol aj stanovy snemové premeniť tak, aby sa nemohlo do nekonečna hovoriť k predmetom

pojednávania. Ale proti takému pokusu bola by sa postavila celá oposícia, ba aj zo strany liberálov viacerí. Teraz chce uspokojiť obštruantov s tým, že zamýšľa 800 miest štipendiumových založiť vo školách vojenských — behom štyroch rokov. To by značilo do 80.000 korún, a po štyroch rokoch 600.000 korún ročitého výdavku zo štátnej kassy. Tisza tedy chce za uhorské peniaze vychovávať officierov uhorského pôvodu síce, ale nie pre regimenty uhorské, lež pre spoločné. Za to mu môže byť Rakúsko veľmi povďačné, — on ale chce sa honosiť s tým, ako s národným výdobytkom našim.

Potom k upevneniu staroliberálov a kortešov svojich zamýšľa previesť zákon o povýšení platu notárov a matrikárov. Tiež čudný plán. Matrikárov nežiadal si a nepotreboval nikto, a predsa tie civilne matriky stály krajinu každoročne až 6 millionov korún. A takéto zbytočné a strašné farchy chce Tisza ešte zväčšovať. Komu to bude osožné? Či sa nenaplatíme dost na všelijaké iné úrady a a penzie úradníkov?

Rusko-japonská vojna.

Ako známo, vojna táto započala sa na «žltom mori» rozprestierajúcom sa medzi Japonskom a Koreou. — O prvých srážkach obojích lodí vojenských už s prvopočiatku priletely do europejských novín tie najrozličnejšie zprávy a všetky oznamovaly veľké porážky ruskej floty (námornícke vystrojenie vojenské). Rusko nemá medzi novinárskymi zpravodajcami a kanceláriami žiadnych priateľov, preto, lebo Rusko považuje sa za antisemitické (protižidovské) a noviny europejské i kancelárie zpravodajné sú všetko v rukách židov.

Zprávy tieto teda nemohly byť spoľahlivé, už aj preto nie, bo veď bojište je na toľko vzdialené a poštové i telegrafické spojenie tohože bojišta s Európou natoľko obťažné, aj s čiastky znemožnené, že hodnoverných zpráw za tak krátky čas sa vôbec ani dostať nemohlo do Európy.

O morskom boji pri pevnosti Port Arture kolovaly tiež nespoľahlivé chýry. O boji tomto podal námestník Alexejev ruskému cárovi podrobnú zprávu, z ktorej vyňimame nasledové:

Výsledok boja ešte ťažko určiť, ale, podľa pozorovania z našich lodí, možno domnievať sa, že niektoré z nepriateľských lodí byly poškodené, čím môže sa vysvetliť ustúpenie od ďalšieho boja, napriek značnej prevahe nepriateľských síl. Zo zpráw veliteľov, mne podaných, vychodí, že veliteľstvá lodí i obsluha artillerijských batterii pracovaly s výtečnou zmužilostou, vytrvalostou a v príkladnom poriadku, prečo pokladal som za možné, s dovolením Vášho imp. veličenstva, určiť nasledujúce vyznačenia. (Tu potom vypočítuje lode a jednotlivcov vyznačených.)

Naše ztraty na eskadre: officierov raneno 5, z mužstva 14 mŕtvych, 69 ranených; v garnisone pevnosti z mužstva zostal mŕtvy 1, ťažko ranený bol 1 a ľahko ranený 5.

Predkladajúc vyševyložené najmilostivejšiemu náhľadu Vášho imp. veličenstva, mám česť ako verný poddaný oznámiť, že ako námorníci, tak i pevnozemske vojsko ďalekého Východu oduševňujú sa vrelým želaním môcť sa stretnúť s drzým nepriateľom, aby čestne mohli vyplniť svoju povinnosť pred tvárou zbožňovaného državného vodcu a zastať pevne, nezvratne za česť a slávu drahej otčiny.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boli korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračkovéci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kreššana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju pisané.

S týmto teda upozorňujeme et. čitateľov, aby jedon každý pousiloval sa čo v najkratšom čase predplatok svoj zaslať, lebo ináčej prinútení budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok ... .. 4 koruny
na pol roka ... .. 2 koruny
na štvrt' roka ... .. 1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreššan» kiadóhivatala
Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

Obrázok zo života.

Že nevera a bezbožnosť je prameňom všeho zlého, toho dôkazom je nasledujúci skutočný obrázok zo života.

V istom mestečku žije jeden remeselník ženatý, majúc jedno dieťa — dcéru. Kým sa ho pýcha s nadutosťou nechytla, bol to človek jak sa patrí; bol usilovný a remeslo mu dobre išlo, lebo si ho každý jakožto statočného a poriadného muža ctí a vážil. Taká bola i jeho manželka s dcérou a v dome jejich prebývala opravdivá kreššanská láska a opravdivý cit náboženský. Jako sa to stalo, jako sa nestalo — ale sa hovorí, že čert vždy pokúša a pokúša na všeliaký spôsob — podkúšil i nášeho, dovčúľ tak statočného remeselníka i s jeho čeladou.

Ráz stretnúť sa s istým starodávnym známym, ktorému pravda pre jeho bezbožnosť on vyhyboval, ale práve včúľ mu nechcel vyhnúť; ba sa pustili spolu do rozhovoru. Vypyťujú sa jedon druhého o svojom položení, naráz starodávny známy vyťahol jednu knižku a podal ju nášmu remeselníkovi s tým, že ak chce vedieť, čo je pravda na svete, aby si ju vzal a prečítal.

Náš remeselník netušiac nič zlého, knižku k svojej zkáze odobral a so starodávnym známym sa rozlúčil.

Náš človek nie aby sa bol prizrel, čo je to za knižka, jaký má obsah, čo má za cieľ, odkiaľ je — ale sa dal chladnokrvne do čítania. No bola to knižka naničhodná, v ktorej všetko bolo, len nič dobrého. Bola to knižka plná nevery a bezbožnosti a všeliakých svet prevracajúcich socialistických návrhov.

Prečítal ju, a zostal jako omámený otravou, ktorá keď i hneď nie, ale istú smrť dovlečie. Pre-

čítal ju i druhý ráz, i začal rozmýšľať, či je to pravda ozaj, čo čítal — a viac už pokoja nemal. Čím viac rozmýšľal, tým sa viac trávil otravou takou, z ktorej vyliečenia niet. Remeslo opúšťal, so dňa na deň viac a viac chodil do spoločností socialistov, kde inšie neočul, len rúhanie proti Bohu, proti cirkve, proti kňazom, proti statočnosti a mravnosti. S počiatku ukrutný boj mal so svojim svedomím, ale konečne diabol prevýšil ho — a on zostal otrokom jeho.

Od tej doby v jeho dome nie požehnanie Božie, lež diablove panovalo. Manželka i s dcérou tiež prečítali tú naničhodnú knižku a koniec toho bol ten, že v jejich dome sa schádzala všeliaká háveď zkaženého ľudstva, kde len hnusné a oplzlé reči bolo očuť, jako to obyčajne pri ľahkomyselných ľudoch býva.

Načerpajúc z tej knižky sprostú vedomosť, v hlúposti svej začali všeliaké tatrmány a lacné oko šialiace handry na seba vešať a svoje smiešné postavy s hnusnými výstupmi všeliakým lumpom a trhanom včulajšieho naničhodného sveta ukazovať. Deň jak deň chcejúc dobre žiť, nič nerobiť, pánov hrať, ustavične sa zabávať: to je ich najväčšia túžba. A keď už všetko premrhali, nemajúc začo piť, vtedy kričia, že delme sa s majetkami!

Nebojme sa ani Boha, ani čerta, ani kňazov; berme, čo vidíme, veď je všetko spoločné. Teda druhí čo si s usilovnosťou a šanobou nagazdujú, majú sa s takýmito trhanmi podeliť — a keď sa podelia, tito aby zas len pre takýchto lenivých darmožráčov, ktorí by i dušu svoju premárnili — sa trápili. To by bol pekný poriadok na svete!

Slovom, naničhodná kniha táto u mnohých cieľu došla, lebo z poriadnych — ovšem však nestálych ľudí — urobila darebákov, neznabohov. To vidíme i na našom remeselníkovi a jeho čelade, ktorí sa Boha spustili a vrby sa chytili. Potom neni div, že z takýchto ľudí povstávajú tí naničhodní korheli a darebáci, ktorí potom zahrúžení v hnusnom bahne hriechov, chcejú účinkovať pod novými zásadami bezbožného sveta proti viere, proti cirkve, len preto, lebo táto im pred oči kladie pravdu a lásku Kristovu, ktorý každému jednako dobre chce — ale pravda len tým, ktorí ho nasledujú a činia to, čo prikázal.

Darmo sa teda bude kto namáhať proti Bohu, lebo Boh sebou pohrdať nedal a nedá.

Tak aj náš remeselník pochodil. Kým bol nábožný, bol i poriadny. Keď ale Boha opustil, i Boh ho opustil, — a včúľ keď prišiel o všetko, nech znáša vtedy zkaženosti svojej i so svojou čeladou.

Ľudia, nečítajte knihy zlé, lebo beda tomu na stokrát, kto sadne na lep takým naničhodným knihám.

Kozák.

BESEDNICA.

Úžerník.

— Nakreslil Zaosek. —

Čo je medzi zverami dravý týger, hyena a vlk; medzi vtákmi krahulec, kršiak atď. a medzi morskými rybami žralok: to je medzi ľuďmi úžerník. Veľké dravé zveri nevidieť po dedinách, len vo veľkých a v sídelných mestách, kde ich ľuďom ukazujú vo zverincoch v železných klietkach. Veľkí úžerníci tiež len vo veľkých svetových mestách, v palácoch sa zdržujú, ktorých revír sú celé krajiny. Ich železné klietky, v ktorých možno ich vidieť, sú *bursy*; ztadiaľ oni rozprestierajú svoje dlhé a ostré pazúry po národoch. Týchto odmalovať nemienim, oni sú len pre veľký svet.

Ja len menšieho úžerníka idem opísať, ktorý sa po dedinách a v malých mestečkách zdržuje, a to najradšie blízko sedliackych dvorov, jako tchor. Tchor je síce dosť malé dravé zviera, ale sedliakom je veľmi nebezpečné. Aj taký ľudský tchor, úžerník, je zvlášte sedliakom nebezpečný.

Tchor najradšie zdržuje sa vo dvoroch sedliackych, blízko kuriencov a hydáriov. Keď sa on ráz ubytuje u sedliaka v stodole, pod šopou, pod hydárnou, tak si on potom u sedliaka po pánsky žije. On obyčajne celý deň spí a len podvečier obeduje, celkom tak, jako to robievajú aj väčší páni, aby sa delili od sedliaka, ktorý len v noci spí, a keď je slnko v poludni nad hlavou, on vtedy obeduje.

Tchor len večer vjde si na prechádzku a na výlety, aby mu večera lepšie chutnala.

Tchor nejde večer a v noci so spevom, s harmonikou a s krikom, jako nejaký nočný tulák-mládenec, ktorý len nevinné devy plaší a starých ľudí v spánku znepokojuje, ale on ide celkom tichúčko, jako ide jáger na postriežku v kaučukových topankách, aby ho nielen gazda a gazdina, ale ani kohút, nočný to strážnik a hlásnik, ani sliepky nepočuly. On sa ticho prikradne k hydárni a ku kurinom, pri ktorých on najprv počúva, či tam už slepačie famílie usnuly; potom si poobzerá dokola celú hydareň, či zabudlivá gazdina nenechala otvorené okno, alebo dvere. A keď tieto našiel zapreté, zkúma, sta nočný kmín, jako a kade by sa mohol dostať do spálne hydárne, i probuje, až sa mu podarí vlámať sa dovnútra. Jak sa tam dostal, poobzerá si dokola celú spálnu, či sú slepačie detiská — kurence — po koliskách — po košoch poukladané a perinou sliepky matky poprikryvané. On si matku sliepku nevezme, bo keďby tú ťahal, ona by hneď zkríkla: kto je? A kohút by hneď nato sa dozvedal; čo je? A ostatnie sliepky by sa dopy-

tovaly: čo sa to robí? — On len detiská-kurence, jedno za druhým povínaša zpod periny, bo tieto tuhšie spia a držia sa ubezpečené pod perinou matky, preto aj nerobia veľký krik a plač, myslia si, že ich to len bratia a sestry znepokojujú. A keď aj ktoré niečo pošepce, utíši ho matka sliepka, ktorá si myslí, že to sa volaktoré prebudilo. Keď tam ale nie sú kolisky košové s kurencami, vtedy si tchor vykročí do prvého poschodia a ponevác zo zkusenosti vie, na ktorej strane kohút pred úsvitom hlási k vstávaniu — ide tam, kde tento vartáš a hlásnik odpočívajú; lapí ho mocne za golier aj s krkom, aby nemohol na ratu kričať a volať, a aby nad slepačím lamentovaním a bedákaním, keď im kohúta berie, nevybehol gazda na pomoc sliepkam a kohútovi s nejakým obuškom a nepokazil mu jeho nočný obed. V tichosti zanesie kohúta preč do svojego večeradla. Vjde ešte ráz, snáď aj viac ráz, či by sa mu nepošastilo väčšiu zásobu koristi priniesť pre svoju famíliu. A potom si spravia znamenitý obed.

Zapijú si najprv všetci do radu teplej, čerstvej krve kohútkovej a jeho detí alebo žien, jako to angličani robia, keď mäsiar zarezá vola, oni pijú čerstvú a teplú krv, bo vraj je to záživné. Aj pečienky si zajedia z kohútka; a jestli jeho manželka tchorica a jeho detiská podonášaly z dediny slepačie vajcia, tak ich všetci surové vypijú, jako nejakí z mužských síl vycivení pánski gigerlíci, ktorých mienka je tá, že surové slepačie vajce v polievke sú veľmi záživné a — vraj ich požívanie vynahradí ich potratené, alebo vyhekvané a vyklátené sily pri konfliktoch a či pri srážkach so 6tým paragrafom príkazov Božích.

(Dokončenie nasleduje).

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme etených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

***

Cesta nemeckého cisára. Cisár Vilhelm II. predsa odcestuje na Stredozemné more. Z Kiela totiž oznamujú, že cisárska loď «Hohenzollern» dostala rozkaz, aby sa strojila na cestu po Stredozemnom mori. Loď odíde do Genuy, odkiaľ cisár 4. marca vydá sa na cestu.

Nehoda cárovej dcéry. Z Petrohradu oznamujú: Najstaršiu dcéru cára Mikuláša, 9ročnú veľkokňažnu Olgu stihla tieto dni nehoda. Malá veľkokňažna mala sa vyviezť na prechádzku a sotva si sadla do koča, dvorný lokaj tak nešikovne zasotil dvercia na koči, že veľkokňažne zaštknul dva prsty. Malá kňažna od bolesti vykrikla a zamdlela. Hneď ju vyniesli do cárskej paloty, kde ju prebrali. Lekári hovoria, že jej budú musef odrezať oba prsty. Nehoda zapríčinila v cárskej rodine veľké vzrušenie.

Cirkevný zákonník. Z Rímu oznamujú: Pápež Pius X. zapodieva sa s veľkolepým plánom. Umienil si totiž, že kodifikuje cirkevné právo, to jest posbierať dá všetky kánony (cirkevné zákony), ktoré cirkev r. kat. od mnohých storočí vyniesla a tie, ktoré sú z nich ešte v platnosti, zostaví v jeden zákonník. Rozumie sa, že veľkolepé dielo toto vyžaduje obrovskú prácu a potrvá za viac rokov. Pápež Pius udajne už vyjednáva o tejto práci s viacerými vynikajúcimi cirkevnými právnikmi.

Arcibiskup Császka a Stará Beča. Kaločský arcibiskup Juraj Császka nedávno 60.000 korún daroval mestu Stará Beča na stavbu nového kat. chrámu a prisľúbil, že prispeje aj na trovy vnútorného zariadenia kostola. Mesto teraz tým prejavilo svoju vďaku, že dobročinného arcipastiera zvolilo si jednohlasne za svojho čestného mešfana. Návrh na utorkovom shromazdení mestského zastupiteľstva podal hlavný slážny dr. Július Balaton a shromazdenie prijalo ho s veľkým oduševnením. Diplom o čestnom mešfanstve jedna 20členová deputácia ponese do Kaloče a odovzdá všeobecne vážnému arcibiskupovi.

Lugošsky biskup proti socialistom. Lugošsky biskup Vazul Hoszú tieto dni vydal ku kňazstvu svojho biskupstva pastiersky list, v ktorom o sociálnych demokratoch medzi iným píše nasledovne: «Dokážte, že nauky týchto falošných prorokov je búrenie proti Bohu, ktorý sám dovolil, aby už od narodenia bol rozdiel medzi človekom a človekom, ponač jeden sa narodí slabý, druhý, jeden pekný, druhý špatný. Nie je dosť len dokazovať, lež treba sa o ľud aj zaujímať a kde zbadáte, že skutočne trpí krivdu, vynasnažujte sa týmto odpomôcť a verne, bez náruživosti štátnym vrchnostiam ich oznámiť — odkiaľ dostanete istú odpomoc.» Pastiersky list prečítali a vysvetlili vo všetkých kostoloch biskupstva lugošského.

Delegáti pri próbe kanónov. Minister spoločného vojska pozval ak uhorských tak rakúskych delegátov ku vyprobovaniu nových kanónov, ktoré majú tú výhodu, že po výstrele nehnú sa s miesta a tak ich netreba za každým výstrelom znova naprávať, taktiež že za jednu minútu možno z nich 12 ráz vystreliť, kdežto z terajších najviac 7 ráz.

Výbuch. V Jacksone (Utah) na stanici bočnej čiare železnice Southern Pacific Rail Road vybuchli dva vozne pušného prachu, pričom 24, zväčša gréckych robotníkov prišlo o život a asi tiež toľkí boli ranení. Stanica a telegrafický úrad sa od veľkého otrasu srútili.

Zo spolkového života vo Spiši. Podolinský potravný spolok mal ročného obchodu 66.000 korún. Čistý ošob obnášal 998 korún 81 halierov, k rezervnej základine pride 21 korún, ostatné sa podeli medzi údov, ktorí po 5 percentov dostávajú. Okrem toho dostáva každý, kto v spolku kúpi dva percenty od tých peňazí, ktoré za kúpený tovar zaplatí. — Teporský konzum mal čistého zisku 889 korún, učastinári dostanú 10 percentov!

Zomrel od radosti. Z Turč. Sv. Martina sdeľujú: V Dolnom Turčeku predošej nedele školské deti dávaly divadelné predstavenia, v ktorom hral aj jeden 9ročný chlapec zo Zólyomszálfalvy, ktorý v Dolnom Turčeku chodil do školy. Počas hry došla na predstavenie od železnice aj jeho matka. Chlapec, ako odohral svoj zástoj, sbehol s javišťa ku matke, objal ju okolo krku a začal ju náružive bozkávať. V tom zamdlel a bez povedomia klesol matke do náručia. Hneď poslali do Kremnice pre lekára, ktorý konštatoval, že malokrvnému chlapcovi zasškodila nenadála radosť a preto dieťaťu odporúčal pokoj. Matka však majúce zlé predtuchy vzala chlapca sebou domov, kde ešte v ten deň zomrel.

Smrtné nešťastie. V spišskej obci Darócz v tamojšej palárni jeden 7ročný chlapec do horúcej pomyje spadnul, kde tak ťažké rany utrpel, že po strašných bolestách o 24 hodín zomrel.

Špehovanie ruských dôstojníkov. Z Lvova oznamujú, že tam opäť zatkli jedného ruského majóra, ktorý preoblečený za železničného robotníka vyzkúmal vojenskej tajnosti. Dôstojníka odvezú do Viedne.

Strašná samovražda. V Krompachoch vo Spiši sa dňa 10. februára istý Karol Lendl robotník tamojšej železnej fabriky do jednej horiacej fabričnej peci hodil, kde sa celkom na popol spálil. Zanechal vdovu a tri malé siroty. Príčina toho jeho strašného skutku, — ako svet myslí — bola ženina nevernosť.

Bitka na Andrassyho ceste. Na rohu Andrassyho cesty a Nagymezó-ulice v Budapešti bola po tieto dni krvavá bitka. Čapoš Ján Petrovič a jeho brat Karol aj so ženou šli smerom od chrámu Tereziného predmestia. Oproti nim šiel maliar izieb Árpád Flaschner a zámočník Ludvik Bozsó, ktorí sa z Petrovičovci pohádali. Bozsó vytasil nôž a na prsách i na hlave ranil Jána Petroviča, ktorý bez povedomia klesol na zem. Nôž vrazil mu do prs hlboko pod srdce. Dobrovoľní ochrancí raneného odviezli do Rochusovej nemocnice. Bozsó popiechal nožom aj Petrovičovo brata a potom ušiel. Jeho súdruha Arpáda Flaschnera shrknutí ľudia div že nezabili; zástup tak ho dobil, že aj jeho museli odviezť do Rochusovej nemocnice, kde v tak nebezpečnom stave leží, ako doklatý Petrovič. Bozsó policajti lapili a odvedli na hlavný kapitanát.

Posledné fašiangy socialistov. Z Ríma oznamujú, že vo fašiangový utorok v Trani socialisti sviedli demonstrácie. Policia volala na pomoc vojsko, aby rozprášili demonstrantov. Z príležitosti tejto vojsko nútené bolo streliť medzi zástup Deväť ľudí bolo raneno, dvaja zomreli. Mnohých demonstrantov zatkli.

Vyklala svojmu mužovi oči. Hrozný prípad oznamujú zo Štítnika (v gemerskej stol.). Jedna žiarlivá žena z pomsty nožníkmi vyklala svojmu mužovi oči. Kraviar štítnického statkára Andora Szontagha, menom Ďuro, obšmietal sa okolo jednej dievky. To zbadala jeho žena, ktorá ináč tiež nežila veľmi príkladne, a jedného večera, keď muž prišiel zo záletov domov, vystriehla ho pri bráne. Vo tme zahodila mu osídlo na krk, strhla ho na zem a potom vrhúc sa na dusiaceho sa človeka, nožníkmi vyklala mu obe oči. Nešťastného človeka odviezli do nemocnice, divokú ženu ale chytili a zaviedli proti nej trestné pokračovanie.

Ktorému bolo treba mnoho kabátov. Hlavnomestskí lekári minulej zimy zbadali, že ktosi veľmi horlivo odnáša z ich predizieb zimníky pacientov, ba aj bundy lekárov. Ponevác lekár sám maniu zlodejov liečiť nevie, zvlášte keď pacienta nemá pri ruke, neznámeho zlodeja jednoducho oznámili na policii. Tajní policajti zistili, že hromadné odnášanie kabátov má sa pripísať na rovás sochára Gejzu Tótha, ktorý sochy ešte nezhotovil, no seba samého už odhalil. Súdna stolica teraz vyniesla nad ním výrok a za unovanie pri odnášaní ťažkých zimných kabátov určila mu deväť mesiacov odpočinku vo väzení.

Obef svojho povolania. 15. februára popoludní na západnom nádraží 35ročný železničný zamestnanec Karol Lukovics chcel pripnúť jeden vozeň ku lokomotive, pri čom ale ztratil rovnováhu a tak nešťastne padnul medzi takzvané puffery, že ho tieto rozmliaždily. Hrozne dokaličenú mrtvolu nešťastného robotníka zaviezli do pitvacieho ústavu.

Preložené jarmoky. V Ružomberku tohtoročný výkladný jarmok miesto 19. marca bude sa odbyvať 17. marca. — Vo Veľkých Levároch miesto 12. marca bude sa odbyvať 14. marca.

Dobrodružstvo s vlkom. Pri obci Szobráncz (ungská st.) zažil jeden 16ročný chlapec, sluha to statkára Dávida Sokola, nebezpečné dobrodružstvo. Chlapec šiel do kúpeľa Szobráncz, keď naraz na hradskej ceste stretol sa s jedným hodným vlkom. Chlapec, rozumie sa, veľmi sa nalakal a len toľko mal času, čo sa vyškriabať mohol na jeden strom stojaci pri ceste. Vlk ale neodšiel, lež pokúsil sa dlapami vyhrabať strom a keď videl, že to nejde, od hnevu začal obhrýzať peň. Ale chlapec neztratil ducha prítomnosť: rozdriapal si kabát, handry zapálil sirkou a hádzal na vlka. Od horiacich handár chytila sa vlkovi na chrbte srsť, načo beštia hrozne za-

víjajúc dala sa v nohy. Chlapec ešte chvíľu čakal a potom slezúc so stromu bežal domov. Krem ľaku nestalo sa mu nič.

Sudca, ktorý sa dal podplácať. Peštiansko-vidiecka trestná súdna stolica pojednávala sensačnú pravotu sudcu Kolomana Soósa. Soós bol sudcom pri appellačnom senáte budapeštianskej trestnej súdnej stolice a jako je známe, mnohé stranky ho oznámily, že za peniaze prisluguje pravdu, že sa dá podplácať a že tento gšeft prevádza prostredníctvom agenta Abraháma Schwarza, ktorý chodil ku strankam a posielal ich k Soósovi, ktorý vraj za peniaze tak nastrojí vec, že pravotu vyhrajú. Proti sudcovi a agentovi zaviedli vyšetrovanie a tu vyskytly sa také okolnosti, že tak Schwarza jako aj sudcu Soósa chytili a posadili do vyšetrovacieho väzenia. Minister pravosúdia peštiansko-vidiecku kráľ. trestnú súdnu stolicu poveril s prevedením vyšetrovania a s vybavením tejto špatnej záležitosti. Delegovaný sud po štyrdňovom pojednávaní, pri ktorom vypočuli veľmi mnoho svedkov, 15. februára vyhlásil výrok, dľa ktorého odsúdil sudcu Kolomana Soósa pre päť pádov podplatnosti na tri roky do trestnice, na ztratu úradu a na päťročnú ztratu politických práv. Jeho pomocníka agenta Abraháma Schwarza ale pre päť pádov podplácania a pre štyri pády sderstva posúdil súd na poltrefa roka do trestnice. Proti výroku kráľ. fiskus i obžalovaní appellovali.

Drobné zprávy. *Vyhodil ženu oknom.* Anna Kočinnášova, manželka nádenníka Jána Gofovského v Dobozihu ulici pod čís. 45. vypadla s prvého poschodia na ulicu a utrpela nebezpečné úrazy. Odviezli ju do Rochusovej nemocnice. Jánová Gofovská žila so svojim mužom v stálej nesvornosti. Udajne muž ju vyhodil von oknom. Policia v tejto záležitosti zaviedla vyšetrovanie. — *Pokus samovraždy.* 22ročná slúžka Anna Svoboda v Kádár ulici pod číslom 6 skočila z druhého poschodia na dvor a utrpela povážlivé úrazy. Odviezli ju do Rochusovej nemocnice. — *Ukryvác kradených vecí.* Policia zatkla obuvníka Jakuba Kohna, bývajúceho v Holló-ulici pod č. 4., lebo zlodejom skrýval kradené veci.

Na lutišský kostol milodarmy prispeli: F. Cuminko, Dol. Lovča 1 korunu; J. Stahl, z Pešťbudína 1 korunu. Spolu: 2 koruny.

Na levočský kostol milodarmy prispeli: J. Buzák, Stracena 16 korún; Fr. Cuminka, Dol. Lovca 1 korunu; J. Mató, Mezi nič 5 korún. Spolu: 26 korún.

Všetky milodary poslali sme na patričné miesta.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utcza 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-ové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Veľkonočná púť do Ríma.

Usporiadaná je pod hlavnou ochranou Jeho eminenencie knieža-primasa. — **Odchod:** dňa 29. marca roku 1904. — **Usporiada:** budínska «Maria congregatio». — **Smer cesty:** Budapest Fiume-Ancona-Rím, a tou istou cestou aj nazpät.

Cena pre účastníkov:

na železnici	I. trieda,	na lodi	v skvostnej sále	300 kor.
«	II. «	«	I. trieda	210 «
«	III. «	«	I. «	110 «

V tejto cene sa zahrňuje: 1. cesta; 2. celé zaopatrenie počas cestovania ta idúc; 3. päť a poldňové zaopatrenie v Ríme; 4. koč od železničkej stanice až po hotel a nazpät; 5. koč ku kostolu sv. Pavla; 6. vedenie.

Príhlasy prijíma do dňa **15. marca r. 1904** Adolf Thym, praeses congregatie v Budapešti, **Budapest, II., Toldy Ferencz-utcza 30.** (Katolícky spolkový dom), u ktorého aj programy sú k dostaniu.

V mene riaditeľstva: dr. *Inrich Sebök*, professor náboženstva v hlavnej reálke štátnej školy a *Adolf Thym*, hlavný tajomník budínskeho katolíckeho kruhu čo praesovia congregatie.

Riaditeľstvo zúčastnívším sa do laskavej pozornosti odporúča knihu velebného pána farára Franca Grószu pod názvom: «A katolikus zarándok Rómában» (Katolícki pútnici v Ríme. Môže sa dostať o pôvodcu v Gánth, Fehér megye, u, p. Csákvár.

DOPISY.

Z okresu trnavského.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážení Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Krešťane» uverejniť.

Mlčanie naše neráďte tak považovať, ako čo by sme neboli horliví ľudáci.

Ja okres náš s veľkou pozornosťou sprevádzam a môžem svedomite vyznať pred Bohom a pred svetom, že ľudová strana sa so dňa na deň vzmaha u nás jako to ani ináč byť nemôže, veď odkedy nás náš oblúbený «Krešťan» o všetkom dobrom a užitočnom vynaučuje, sme o mnoho smelší a svojich práv vedomí.

Možno, že sa kde tu ešte jeden tvrdohlavec najde, ktorý sa zo všeliakých príčin zdráha verejne vyznať, že len program ľudovej strany je jediný, ktorý výlučne k prospechu nášho ľudu slúži, ale v duchu pomimo nektorých panákov, zapredaných úradníkov a zaslepených bludárov sa nikto nenachádza, čo by pokračovanie a účinkovanie ľudovej strany neudobril.

V novinách sa síce doteraz ešte nepíše určite, že by sa voľby blížily; ale musí byť voľačo tajného vo vašku Tiszovom, lebo my to už cítime.

Vláde liberálnej, čili židovskej musí mnoho záležať na našom okrese, lebo najsamprv u nás alarmuje sa ku blízkej voľbe.

U nás sa už hýbe celý okres a kortešuje sa potajomne. Už majú liberáli svojho istého kandidáta, za ktorého pracujú všetci, ktorí od vlády závisia a ktorí úfajú k voľačomu príst; ba sú už tak bezpeční o víťazstve svojom, že verejne vyhlasujú, že nad nimi ani pekelné brány nezvífazia.

Nuž ale veď toto sú aj naše slová a my ich použijeme k nášemu víťazstvu. S nami je všemohúcnosť božská a nie s tými, čo našu svätú vieru len vtedy znajú, keď ju k prevedeniu bezbožných cieľov potrebujú.

Asnáď ste zvedaví, kto je ten liberálny kandidát? Ak vám to ešte známe nenie, tak vám to zvestujem.

Tento kandidát je náš málo oblúbený hlavný slúžny trnavský, menom *Zoltán Vermes*. Jak počujem, už chodia jeho korteši s dediny na dedinu a shromažďujú podpisy od jednotlivých voličov, ktorí sa zavazujú pri budúcej voľbe zaňho hlasovať. — Je pravda, že tento, ináč dobrý, ale za krajinského vyslanca niakým činom nie súci pán má dajakú stránku medzi od neho zavyšými notáriusmi, zaslepenými rychtármi, židami a tuším aj medzi pánmi, ba čomu sa najviacej čudujem, aj v Trnave; ale veď to je všetko málo oproti nám opravdovému ľudákovi a krešťanom.

Aj to je pravda, že budúce voľby nám hrozia so Stupavou, pri ktorej terajší hlavný zupan náš bol predsedom; my sa ale všetkého tohoto nebojíme, lebo Pán Boh s nami, a kto proti nám?

To som tiež zkusil, že opravdových privržencov pán Vermes nemá. Sedliak ho nepozná, lebo on tiež sedliaka nepozná; notári by sa ho rád zbavili, lebo ho bašom menujú; rychtár, len ktorý je zaslepený a sprostý sa k nemu privrhne a čo je rád, keď mu ruku stysne, hárs ani slova s ním neztratí. Židia ho zvelebujú, ale len dotiaľ, pokým má vládu slúžnovskú a chcú od neho dačo získať.

Vo dvoroch našich grófov sa obracia, lebo odtiaľ úfa spasenie svoje.

Čo poviete ale vy, neodvyslí voličia, vy krešťanskí ľudáci? Vy dobre viete, že tento pán sa nedriape do parlamentu, aby tam zásady krešťanske zastával, ale aby sa aj on blížej dostal k tomu istému hrncu, kde sa varí blahobyť liberálov a zkáza všetkého, čo k prospechu nášmu slúži.

Preto buďte na pozore, nezapredajte sa pred časom; a keď by vás vaše okolnosti na taký sľub prinútily, tak ten pri voľbe zadržat nemusíte, lebo násilenstvom vymožený sľub platnosti nemá.

Náš okres je čisto krešťanský, teda zvolíme si za vyslanca len čistého a nepoškrvneného krešťana, ktorý je z nás a pre nás.

Pánu Vermešovi prajeme mnoho šťastia, ale nech nechá spokojom; nech je rád, že sme ho za slúžného zvolili, lebo keď z tohoto vypadne, sotva sa mu to druhýkrát podari. Jeden volič a ľudák z okresu trnavského.

Z Lazian

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráče byť tak laskavý týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kresfane» uverejniť.

Keď nikto od nás z Lazian nepíše o tom, čo sa tu robí, nuž ja Matej, občan porubský, chcem vám niečo sdeliť. Mój brat Jano, keď sme nedávno boli navštíviť Hellera a sme si poriadne vypili, veľmi začal zlostiť sa na nášho slúžneho Filbergera, že čosi kuje, že hádam zostane ľudákom, lebo kortešuje v Lazanoch na ľudovú stranu. Čo sa vraj tak nadrží ten Filberger, ako my dvaja. My v nedeľu, keď má byť omša svätá, ako poriadni liberáli utečieme k Hellerovi aj s našimi ženami, a Filberger miesto toho pchá prsti do Lazianskeho kostola, že kde kto má sedieť. Matej, ja myslím, že ti ten Filberger má pomútený rozum. On si myslí, že je náš kostol slúžnovská kancelária. Že keď tam rozkazuje svojim pisárom a hajdúchom, tak sa nazdá že aj nášmu farárovi bude rozkazovať v kostole. — Jano! Čo sa teda Filberger do toho mieša, do čoho sa nerozumie? Múdry človek to nerobí. Moja žena, Mariša, mi vyprávala, že sa jej z Lazian jedna dievčina chválila, že Filberger postaví v Lazanoch trachoma-špitál, ju že pošle najprv do Pešte na šesť mesiacov, a keď príde z Pešte domov, že ona bude tým špitálnikom varíť, a bude mať z toho dobrý ošoh. Že vraj aj v Prievidzi s jednou tak vykonal.

Potom tisne sa Laziancom aj za babu. Ale oni aj teraz 7-ho januára povedali, že je nie súci. Nie preto, ako by nemal dobrý jazyk, — v tom chvála Bohu sa mu ani špitálničky nevyrovnejú, — ale že má krátku pamäť, nuž sa boja, že by všetko naopak dal do tej cibilnej matricy pozapisovať, keď príde do Nedožeria k matrikárovi. Obrátil sa pre to babstvo aj na pána biskupa, ale ten povedali, že ak ho náš pán farár uzná za súceho, že dobre. Lenže pán farár povedali, že si ešte musí Filberger väčší praks nadobudnúť.

Lazianci sa ma pýtali, že čo by mali tomu Filbergerovi vykonal, keď sa im tak dotierave natíska. — Nič, susedia moji, povedám ja. Len mi ho dať aspoň do roka, aby bol mojou ženou, hneď by lepšie vyzeral, nebol by taký zelený, ale červený ako pivoňka. Aj moja Mara aká vypasená je, keď je pod mojím kommandom. Robím s ňou viac štáci, keď výjdeme posilnení od Hellera. Jednu hneď na moste, kde probujem kamene na jej hlave, či sú dobré na cestu do Poruby, potom pri cintoríne atď., ako kedy je treba a koľko grádov mám v mojej kotrbe z tej Hellerovej besnoty.

Keď sme v lete krpce robili, nuž nám komissár Zachar vyprávali, že mu Filberger kázal, aby v Lazanoch kortešoval. Že ak budú Lazianci liberálmi, že im dajú pri cigánoch veľký most spraviť. Ja som mu hneď povedal: Pán komissár, nech dajú pokoj Laziancom s liberálnou, lebo spravia most z jejich chrbáta. Len keď nám pri výplate sa pochvália pán komissár: Matej, mali ste pravdu. Ja som bol pred Lazianci spomenul, aby si pýtali most od pána Ernszta, ablegáta. Však mne tí dali

mosta! Na moju dušu, som ja most nehľadal, prebehol som cez vodu obutý s mokryma nohami, ale aspoň so suchým chrbátom. Povedali mi Lazianci: keď my budeme stoličné cestovné dane platiť pánu ablegátovi našemu, ten nám vtedy aj bez pýtania dajú most spraviť. Prečo toľica berie porcie aj od ľudákov, a nedá im nič spraviť, bárs im to aj patrí?! Preto to je hnusná a naničhodná falošná tá liberálna strana, nech sa prepadne so všetkým fundamentom. Amen!

Matej z Poruby.

***

Z Bánkesa.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráče nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kresfane».

Bánkesa! Mnohí snád ani nevie, kde táto obec leží. Nuž v nitrianskej stolici, blízko Nových Zámkov. Obyvatelia našej dedinky sú vlast svoju vrele milujúci Slováci.

Že o tejto našej dedinke mnohí snád len tolko vedia, že jej obyvatelia po jarmakoch chodia a s lichvou handľujú, tomu sa neni čo diviť. Lebo však nemáme tu nikoho, kto by pero do ruky vzal a do časopisu niečo zaslal.

Náš p. farár — to tým menej učiní, lebo vždy by musel len snád o sebe písať, a to jak ho ja znám, učiniť nechce. A predsa aj u nás je od pár rokov mnoho nového, čo keďbych všetko chcel napísať, ani celé číslo «Kresfana» by nepostačilo. Preto len jak možno na krátko podotknem jedno-druhé, abych aj iných povzbudil ku nasledovaniu príkladu nášho.

Nuž ale čože to bude, pýtaš sa milý čitateľu, čo by sme mnohí nasledovať mohli?

V krátkosti ti odpoviem: zakladanie nových spolkov, ktoré už tak v mnohých osadách pekne prekvitajú a ktoré aj v našej dedinke nie z tých posledných sú.

Máme totižto «Úverkový spolok», ktorý už pred 5 rokmi bol založený, a tak sa po dnes zmôhol, že ročitého obchodu 160 tisíc korún preukáže. Máme aj «Potravný spolok», ktorý náš včulajší p. farár Ján *Biringer* pred 3 rokmi so skrovnými prostriedkami založil, a ktorý dnes tiež asi do 30 tisíc korún ročného príjmu, a čistého dôchodku 800—1000 korún je vstave vykázal.

To ale všetko ešte nebolo dosť nášmu p. farárovi, ktorý tieto obydvä spolky jako predseda vedie. Minulý rok nám založil zas «Kat. gazdovský Kruh», a aby tieto ústavy aj svoje stále miesto mali, kúpil pre našu kasu dom, ktorý dal pre tieto spolky tak prestaviť, že v nich všetky tri ústavy miesto majú.

No ale nič o tomto som ja chcel dnes správu podať, lež o tom, že naši gazdovci, údovia nášho obľúbeného Kruhu, toho roku prvý raz vydržovali fašiangovú zábavu. Táto myšlienka pochádzala od samých gazdov, ktorí vidiac, jak pekné zábavy si mládež v miestnosťach Kruhu pri poriadku vydržia, osmelila sa tedy aj ona, a umienila si, že sa ráz aj ona s ich starenkami do vôle zabavia.

A túto dobrú myšlienku aj do života uviedli, asice

v nedeľu 7. t. m. zariadili si taký tanec, že ešte aj tí, ktorých od veľa rokov nikto nevidel tancovať, vesele zaskočili si.

Môžem povedať, že sa táto zábava dobre podarila. Je pravda, že mnohí od nás bočili, pre čo, neviem?! Snáď keby u žida bola bývala, to by skôr boli ta dotiahli, lebo tam ich nikto nevidí, tu ale sa — vraj — «farár» na nich díva, koľko vypijú a jako sa zabávajú. No však ale aj tým ešte svitne, aj oni sa ku nám naklonia. Len trpezlivosť! Že sa zábava tak pekne podarila, možno ďakovať p. učiteľovi Jozefovi *Hélia*, ktorý prez celý týždeň neunavne okrasloval miestnosť Kruhu, a ktorý jakožto tajomník-zapisovateľ nášho v. p. farára, so všetkého svoj podiel vezme. Nechmu to Pán Boh odplatiť!

Okolo zábavy však vynasnažoval sa ešte aj náš pán rychtár Tomáš *Vánek*, ktorý, bárs ho mnohí ináč opisovali, hodným chlapom sa ukázal. Nech sa len usiluje nášmu vel. pánu farárovi pri tomto rozširovaní diela kresťansko-sociálneho po ruke byť, lebo týmto si peknu pamiatku svojho rychtarovania zanechá u spoluobčanov svojich.

Mohol bych ešte mnoho písať o dedinke našej, ale na prvý ráz tohoto snáď dosť bude. Aj tak som už trpezlivosť ct. čitateľov «Krešťana» na zkušku postavil. Preto jestli som bol trochu pridlhý, nech mi odpustia!

S Bohom!

Kesan.

***

Z Veľkej Čiuasi.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Krešťane uverejniť.

Ja usilovne čítam nášho «Krešťana», ale som ešte ani ráz nečítal v ňom nič o našej obci. A my tu na hradskej mnohoráz všeličo vidíme, čo sa v našej čiušanskej doline robí. Keď prievádzki páni začnú po našej doline lietať na kočách: hneď vieme, že zase budú voláke «pánske huncútstvo» (politikú) a figle prevádzaf.

4-ho februára tiež tak behali koče s páni cez obec. Večer som preišiel k môjmu kmotrovi Ďurovi Cigáňeje, — lebo ešte zostalo od krštenia v tom krčahu — i pýtam sa ho:

— Ale kmotrik môj, neviete, čo bude zase? Veď vám tí prievádzki páni celý deň a celú noc behali na kočách po našej doline.

— Nuž kmotrik môj, veď vám aj mňa budili. Celú noc som spať nemohol. Ja veru neviem, čo bude? Ale voláke huncútstvo akiste zase smýšľajú, lebo aj Filberger bol medzi nimi.

— A ja som vám aj Gregora videl. No už to nebude po dobrom.

— Nechajte len kmotrik, však ja už viem, a preto to aj do nášho «Krešťana» napíšem, aby naši katolíci a ľudáci videli, ako u nás kortešujú.

V nedeľu bol z Chrenovca švagor Jano Trčeje u mňa, a vyprával nám, že čo sa u nich robilo vo štvrtok.

Pán farár odbavovali počty. Tí páni všetci boli u nich. Z duchovných nebol nikto, len prievádzky pán veľkomožný. Aj ten len preto, že vraj úradne museli počty podpísať. Aj z večera hneď odišli. Toto sa nám občanom veru aj nepáči, že náš pán farár nedržia s kňazmi, ale s prievádzkymi liberálmi.

— No švagor môj, keby si len vedel, ako sa tí páni vedia veselo zabávať! Ešte aj nášho chudáka rychtára Pauka Salčáneho ti ta zviadli. Že to vraj bolo všetko pre neho zrichtovano, aby ho mohli na tú židovskú vieru, na liberála prevrátiť. Keby si len bol videl švagor môj, čo ti ten Filberger zvädzal s tým našim rychtárom! Vždy pri ňom sedel, objímal ho, bozkával, aj tancoval s ním. Čo mu všeličo nasľuboval, len aby bol liberálom a aby nekortešoval proti nemu.

No Filberger si veru darmo ústa dere s našim rychtárom. Toho neprevráti ani sto Filbergerov. Náš rychtár je statočný človek a dobrý kresťan-katolík. Ten nepojde na liberálnu stranu medzi židov, ani za všetky pánske majetky. Aby ho ešte niekedy tam tí židia opluvali! Solčáni Pauko je statočný chlap! Vďaka mal dobrú školu u svojho otca! Aj starý Solčáni sú človek, samá statočnosť!

— No švagor môj, aj ja ti poviem novinu. Náš Ondriš Kupček ti mal veľkého hosťa v nedeľu. Filberger slúžny ti bol uňho. Ondriš mi vravel, že mu je Filberger švagor, že bol preto uňho. Ja vravím Ondrišovi: Nuž Ondriško, veď ti je už zo štyri roky švagrom, a ešte nebol u teba nikdy, len teraz prvý ráz? Ondriš sa ti len zasmial: «Ale nuž, voľačo spomínal, že vraj budú voľby, že však len nebudem proti nemu kortešovať ako proti švagrovi.»

— Nuž a ty si mu čo povedal?

— Nuž povedal som: pán švagrík, a oni mne čo dobrého už vykonali? Štyri roky sme už švagrovia, a len teraz ma poznajú? Veď sa oni za mňa hanbia! — Filberger ti mňa pobozkával a vyhováral sa, že preto neprišiel ku mne, aby ma ľudia nedržali za liberála; aby mi to neškodilo.

— No veru mohli aj včúľ doma zostať. Ešte mi občania okná vybijú, keď ich tu vidia. Filberger sa aj ztratil ako smrad.

Počúvaš švagor, ten Filberger ti behá, ako blázon. Ten sa ti celý zodere s tým kortešovaním. Včúľ sa ti opásol na nášho Solčániho a na vášho Kupčeka. No už by potom pekne vyzerala naša dolina, keby tito išli medzi židov.

Jano Štraškraba.

Dokazaná vec je, že medzi všetkými oznamovanými liekmi najviac rozšírený je svetochýrni Fellerov Elsa-Fluid, bo on pri najviacerých chorobách rýchlu pomoc poskytuje, prečo je aj nevyhnutne potrebný v každej domácnosti. Všeobecne zná sa, že Fellerov Elsa-Fluid proti chorobám žalúdočným, proti zachrypnutiu, zašľajmovaniu, proti chorobám čuvov (nervov), proti slabosti, boleniu križov, oslabeniu očí, zapáleniam atď. rýchle a isto účinkuje. 12 fľaštičiek, alebo 6 duplovaných fliaš pošle za

5 kor. franco dorábateľ Eugen V. Feller, lekárnik v Stubici, Kostolna ulica č. 18. (Horvatsko). Ďalej všade vychvaľujú dobre rozšírené špeciality Eugena Fellerera, ako Fellerove čistiace Elsa-pilulky, pľúcový sirup, prach pre dobytok atď. Treba sa chrániť od napodobnení a zamenení a nebrať iných ako len vždy naznačených svetových fluidov, zvlášte keďže nie ľudia školovaní, ale aj ženy a neodborní ľudia robia recepty a iné svetové fluidy.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychádzajúci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «Posol Svätého Antona» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Znížené ceny. Knižka: «K čomu vedie opilstvo» smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu stojí odtiaľ miesto 20 hal. len 12 halierov. Dvadsaťpäť kusov 2 koruny 50 hal. 50 kusov 4 koruny. Za tie isté znížené ceny dostanete aj knižočku «Chlieb Svätého Antona», alebo: «dva obrázky z pobožného života» od Zaoska. Pre tieto knižky máte písať takto: «Posol Svätého Antona». Budapešť, VIII., Szentkirályi u. 28. Noví predplatelia na «Posla Sv. Antona» obdržia jednu z týchto knižoček zdarma.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 stránkach s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zastatí, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

J. K. občan. S. F. Ráďte odpustiť, nemožno nám bolo ináč tomu miesta dodať.

J. J. E. O. K. P. Prišlo už neskoro.

Trenčan. Minister pravosúdia dáva audiencie vo štvrtok o 1. hod. popoludní a minister vnútra zas o 4. hod. popoludní tiež vo štvrtok.

J. Svet. Keby sme vedeli niekde také miesto, prečo by sme Vám neodporúčali. A. B. už nie to v úradovaní, je už na odpočinku dlhší čas.

Kominársky m. v H. Miesto mnohému písaniu vezmite kúsok čistého papiera a napíšte toto: Reklamujem «Kreštana» 9 té číslo. Pod to Vaše meno a bydlíšte.

Predplatiť. Zbytočné je vypisovať «mladší» alebo «starší». Časy sa menia, z mladších budú starší. Keď je ale v obci viacej totožných priezvisk, nech pri hlásení dôrazne žiadajú, aby sa číslo domu na adresu vypísalo.

V. K. Rusko. Aby sme nerobili celkom daromnú a zbytočnú prácu, zaviedli sme, že «Posla» do cudzozemska ako aj do Ameriky len za vopred poslané peniaze pošleme; podobne aj ostatnie zásielky asíce tým, ktorí sú nám nie známi tiež len takto vybavujeme.

7205. Neodporúčame.

Št. Ferduš. Podobne.

Do Oslan. Oznam ten prepracujeme a oddáme administrácii našej, aby porátala, za čo vám ho uverejní. To je taký zákon novinársky, že také oznamy sa bezplatne neuverejňujú. Administrácia naša Vás upovedomí potom, koľko by to stálo.

Čiauš. Až teraz bolo možné uverejniť. Len prosíme pozorovať na toho vášho arciliberala a o všetkom nás upovedomiť.

Močenčan. Váš vp. farár sú známy o svojej horlivosti. Dopis príde v čísle budúcom.

A. Bicz, stolár, Levoča. Už aj za to Vám uverejníme vaše riadky že máte také pekné písmo. Tedy budúce.

... ik. Veru ľuto nám, že sme aj Vás museli odložiť. V čas zimný prichodí toho obyčajne až na zbyť. A nedá sa každý dopis zkrátiť.

D... ský. **Trebatice.** List pojde. Súhlasíme vo všetkom s vami. Naša mienka — na ktorú ste zvedaví — je prajná.

Hrdoš. Práca vaša o tej škole je veľmi vzácná. Ale osnovovanie jej musíme náležite prepracovať, bo je kde-tu nejasné, inde zas privysoké. Ráďte nám poshovieť. Vďaka!

Oravec. 1. Do týchto čias nestalo sa ešte žiadno stíhanie. 2. Práve teraz začínajú sa organizovať. 3. V centrum ich je asi 8—9. 4. Není. 5. Upovedomíme Vás.

Viacerým. Pre nedostatok miesta nemožno nám teraz všetkým odpovedať. Budúce.

Každá rodina

mala by vo vlastnom záujme len

Kathreiner
Kneipp sladovú kávu

akžto dodavok ku den-
nej káve potrebovať.

04.1/d

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Najlepšie

K o š e

[dodáva známá firma]

JOSEF MECERA
v **Celakovicich (Čechy).**

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen

Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Dvojnásobne elektromagnetický križ

Nie Voltov križ!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojíme: pri lámke, lúpániu, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, boľasti hlavy a zubov po- žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraníu krve, krčoch, proti

Nietajni
prostriedok

hlavných nemocíach, chlad- ných rukách a nohách, krčoch srdca, opilepsii, mo- krosti postele, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závr- ratu, zlomi sluchu, nemo- ciach nervov, influenze, všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo, že môj aparat nemá sa držať za aparat Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto môj dvojnásobne magnetický križ nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparat upotrebiť.

Malý aparat stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparat 6 korún. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

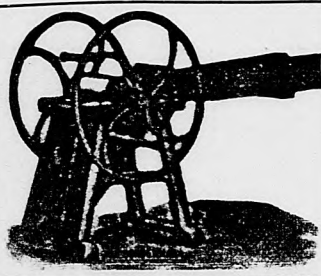
ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

Páni hospodári! Netreba vám via-

cej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mlátačky s oce- tovými guľičkovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu

lahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Strotoníky** na zrna. **Stroje** na siatie. **Pluhy**, brány. **Stroje** na rezanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Železné mangle** na prádlo, decimálne váhy a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň,

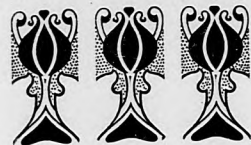
fabrikant hospodárskych strojov

v **Bytči** (Nagy-Bittse).

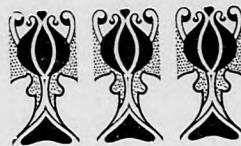
Od 30 rokov známe a chýrné

karpatské zdravotné pilulky

vynajdené a pripravené jedine!

JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom

v Malackách (prešporská stolica),

sú vzácnym a lacným domácim liekom

proti zapchaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnemu, katarrhu, zpučnutiu žalúdka, vetrom, závratu, boleniu hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenci, bleďačke a starým otvoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavá, že i každý chudobný si ich kúpiť môže, stojí totiž 1 škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď sa pošle s poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle sa vyplatením poštovného kamkoľvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasiela sa.

Jediné zasielateľstvo u J. Friedricha, lekárnika v Malackách (prešporská stolica).**Výstraha** Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať**Výťah zpod'akovani!**

Vel'actený pane lekárník! S hlbokou úctou vám ďakujem za Vaše pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše zdravie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel bol'ast' v hlave a teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich súrodov dva balíčky.

V Častkove, 26. januára 1899.

Martin Seďlaček.

Ctený pane! Ziadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravotných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočnú bol'ast' a mnoho som utrátil a ničím som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už 4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebeský debraje dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému.

Vo Vel'kej Bytči, 18. oktobra 1898.

Ján Horák.

Blahorodý pane lekárník! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť nemôžem, užívame ich celá rodina.

Štubňa, 9. augusta 1899.

Ján Pavoni, podnikateľ staviel.

Vel'actený pane lekárník! Ziadam zdvorile, pošlite mi Vašich vytečných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám ďakujem za tieto, lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky da.

V Petrovci, Bážka 28. jan. 1900.

Ján Nicota, tesársky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárník! Úctive Vás prosím, ráčte mi zaslať obratom pošty 1 balík Vas ch výborných karpatských piluliek, lebo blahodarniešieho lieku neznam proti zapchaniu a proti žalúdočnemu katarrhu náď Vaše znamenité pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.

V Sobostišti, 19. dec. 1899.

S úctou Ján Vrana, mlynár.

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak laskavý a pošlite mi 1 balík Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyliečeny prajem Vám mnoho zdravia. 14 rokov ma nohy boleli a mal sem aj rany; od Vašich piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od Neno žiadate.

V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou Adam Glabicz, v tovarne na tannin.

Vel'act. Pán Friedrich! Ma som Vaše karp. pilulky raz a po utrebení prestala mi bolesť pri srdci, už skoro 20 rokov trvajúca. Nech Vas Pán Boh živí a dá Vám dobrého zdravia, aby Ste mohli ľudu pomáhať! Prosím ešte boratom pošty o 2 balíčky Vašich karp. piluliek. S úctou.

V Tr. Teplej, d'na 8. nov. 1901.

Josef Kabasta.

Vel'actený Pane Lekárník! Prosím, pošlite mi tri balíky karpatské zdravotné pilulky za týchto 6-70 k. — Mnoho vdaky som Vám podžen, za Vaše znamenité pilulky, ktoré už 12 rokov užívam a vždy s dobrým účinkom; tak že ich smelo odporúčam každému, lebo ešte nikoho nesklamaly. Preto nech Vám Pán Boh dá zdravia, aby Ste mohli ešte mnohých sprostíť od všelijakých nemocí. Srdečne Vas pozdravujem.

Nemešany, 17. jan. 1902.

Ján Urbán

Vel'actený pane lekárník!

Prosím zašlite mi z Vašich výborných karpatských zdravotných piluliek jeden balíček, ktoré mi od hlavy bolenia dobre účinkovaly. V Melčiaciach, 12. febr. 1901. Ond'rej Novák, roľník, č. 17.

Ctený Pane!

Ziadam Vás, zašlite mi jeden balík Vašich karpatských zdravotných piluliek, lebo ja som 24 rokov trpel na môj žalúdok vel'kú bol'ast' a mnoho penazi som utrátil a s ničím som si pomôcť nemohol, teraz chvalabohu som 4 roky zdravý a nič mi neškodí, ako som, začal užívať Vaše pilulky. Tak nech vám Otec nebeský zdravie a dlhý vek dá, aby Ste mohli čo naj'alej slúžiť úbohému nemocnému ľudu. Vo Vel'kej Bytči, da 18. okt. 1898. S úctou Ján Horák.

Urodzenému pánu lekárnikovi Jánovi Friedrichovi v. Malackách. Vašimi zdravotnými pilulkami karpatskými som už vel'a veriacim pomohol. Znovu prosím dve škatule. V Barande, dna 16. dec. 1897. So zvláštnou úctou. Vincent Veg, farár.

Blahorodý Pane!

Znovu prosím jeden balíček z Vašich zdravotných piluliek, ktoré na oza podivuhodne účinkujú; od tej doby, čo ich užívam, netrpím už na žalúdok V Eleku, dna 16. dec. 1897. S úctou Michal Hammer.

Ctený p. lekárník!

Ráčte mi z Vašich piluliek znovu dva závitky poslať, ktoré tak výsledne účinkovaly na moju nemoc, že ľudia vypyujú sa ma, čo je to za liek, ktorý ma vyliečil. Smele ich môžem hocomu odporúčať. V Apáth-Maróthe, dna 11. dec. 1897. S úctou Michal Kuzma.

Velactení pane Friedrich!

Vaše výborné pilulky zdravotné sú veľmi dobrým liekom proti všetkým nemociam; i mne vel'mi dobre účinkovali, začo Vám srdečne ďakujem. Nech Vás pán Boh živí, že by ste ešte na dlhý čas s Vašimi pilulkami všetkým k Vám o pomoc utiekajúcim pomáhať mohli. Pošlite pre moju susedu päť balíčkov na dobiereku. S úctou Ondrej Vallo, roľník V Báž-Laliti dna 5-ho januára 1904.

Otený Pane!

Už viae rokov trpím na bolenie hlavy atd. a nič mi nepomáhalo ako len vaše vzácne zdravotné pilulky mna úplne uzdravili. Tak Vás laskave prosím, sašlite mne ešte dva balíčky z vašich karpatských piluliek. Nechcem totiž, aby v moj om dome nikdy nechýbali. Nech Vas Pán Boh živí. S úctou, Andrej Svehik V Tek. Lovči dna 25-ho augustu 1903.

Vel'actený pane lekárník! Ako som ja Vaše výborné zdravotné pilulky, zozšíril, že sú užitočne každému chorému človeku ako aj mojej sestre Zuzane Lenko, ktorá je už zdravá tak, že teraz aj druhému môžem Vaše zdravotné pilulky odporúčať. Tak prosím zas o zaslanie dvoch balíčkov z Vašich piluliek karpatských. S hlbokou úctou Juraj Lenko, Predný v Liptovskom. Sv. Mikuláš dňa 6-ho Oktobra 1903.

OCHRANCA ŽIVOTA.

Skutočná udalosť zo života. — Rozpráva: **ONDREJ FABIAN V TURKEVE.**

Napodobnenie tisku je zakázané.

Odtedy je svet svetom, nikto ešte tak nezkušil osov čítania, ako môj otec, ktorý bol ťažko nemocný a že je teraz zdravý, môže ďakovať len tomu, že vie čítať.

Osem rokov sa trápil môj otec na žalúdočnú krč, črevové neduhy, namálokrevnosť, každý rok ho na-

padla červienka a pritom klopanie srdca. Toto boli jeho vnútorné choroby. Lež trpel neborák aj na strašné zovnútorne neduhy. Ohavne ho trápily lámka a rheuma, boľel ho driek, mal strašné lúpanie a nebolo mu žiadnej pomoci. Už-úž vzdal sa toho, aby vyhadzoval groše na lieky, do perín zakrútený celý deň sedel pri kachloch a čítal z modlitebnej knižky a z kalendárov. Naraz vám zkríkne: — To je ono!... — Čo? — pýtali sme sa ho.

— To je ono! — opakoval stariec a ukazoval na jednu povedku s nápisom «Tajomstvo jedného starca», v ktorej istý Štefan Szabó vypráva, že už žiadal liek na svete nemohol mu pomôcť, konečne sa obrátil ku chýrečnému Fellerovmu «Elsa-Fluidu», z lekárne Eugena V. Felleru v Stubici, Templom-utca 18. sz. (záhrebská stolica), ktorý nielen jeho vyliečil, lež ešte aj mnohých iných ľudí v obci. Nechceli sme pokaziť nášmu úbohému otcovi jeho dobrú vôľu a na jeho žiadosť dali sme mu doniesť z lekárne Eugena V. Felleru v Stubici, Templom-utca 18. sz. za 5 korún 12 flašiek toho «Elsa-Fluidu», lebo menej nepošle. Pán lekárnik na poštovú dobiereku poslal nám jeden tucet flašiek Elsa-Fluidu a pripojil k nemu aj návod o upotrebení, z ktorého sa dozvedeť, ako treba liek užívať. Poštu zaplatil on sám.

Za 14 dní každú hodinu 20 kvapiek vypil môj otec v mlieku z tohto voňavého «Elsa Fluidu» a každé ráno a každý večer sa dobre natrel týmto «Elsa-Fluidom». Od 9. dňa sa lepšie cítil a začal už aj chodiť, o dva týždne ale bol už úplne zdravý.

V dedine a na okolí sa onedlho každý dozvedel, že môj otec je zdravý. Všetci si objednali Fellerov Elsa-Fluid a div-divúci, každému osožil. Tu len niekoľko pádov chcem pripomenúť: Štefan Dandár následkom svojej staroby mal slabý zrak, už skoro oslepnul a preto začal užívať Fellerov Elsa-Fluid. O šesť týždňov mal taký zrak, ako mladý človek. Ján Veľký a ešte iných 20 ľudí mali klanie, boľenia drieku, boľela ich hlava a kríže, veľmi kašľali, mali influencu a Fellerov Elsa-Fluid všetkých vyliečil. Žena Karola Erösa mala závrat, boľely ju prse a mala horúčku. Gazdina pána farára dostala na tvári otvar, na nohe mala zastaralú ranu, boľel ju krk. Ondrej Zázvorka a jeho šestero detí trpelo na žltáčku, žalúdočnú neduhu, mali zatvrdnutú stolicu a hlísty. Fellerov Elsa-Fluid tak tieto ako aj všetky iné nemoce úplne vyliečil.

Elsa-Fluid stal sa ustavične viac chýrnejšim, chudobní ľudia poskladali svoje groše a mnohí si objednali dohromady 4 tucty za 16 korún, aby im to takto lacnejšie vyšlo. Tento liek osožil aj drúbéži a ošípaným. Mójmu starému otcovi nedalo pokoja, ako by mohol preukázať svoju vďaku pánu Eugenovi V. Fellerovi, ktorému mohol ďakovať celé svoje zdravie. Keď raz prišiel z kostola, povedal mi takto: To môžem čítaniu ďakovať, že som v kalendári na tento dobrý liek prišiel, ktorý bol ochrancom môjho života, sadni si teda syn môj a napíš lekárnikovi Fellerovi, ako som bol chorý ako mi pomohol Fellerov Elsa-Fluid, a aby nešanoval groše, ale aby dal vytlačiť do novín a do kalendárov, nech vie celý svet, aký výtečný liek je jeho Elsa-Fluid. — Vy, milí čitatelia, keď si chcete dať doniesť Elsa-Fluidu a chrániť sa chcete od všelijakých iných berečných padelanín, takto adressedujte:

Eugen V. Feller, lekárnik
Stubica, Templom-utca 18. sz. (záhrebská stol.)

Daj Pán Boh, aby sa tento zázračný liek nikdy neminul a každému tak výsledne osožil ako mójmu starému otcovi

Len napodobneniny nekupujme, lebo načo napodobneniny kupovať, keď za tie isté peniaze opravdový Fellerov Elsa-Fluid tiež možno dostať? Pozorujme teda na meno «Feller».

Pravý Fellerov Elsa-Fluid

(Fellerov Fluid z essencií príjemne voňajúcich bylín so známkou „Elsa“)

musí na všetkých úpravách a na každej flaške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». — Zdravotníckymi vrchnosťami preskúmaný a odobrený prostriedok a na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Berlíne Fellerov «Elsa-Fluid» vyznačený bol zlatou medailou, krížom a čestným diplomom v novejšom ale čase španielsky rád červeného kríža vyznačil shotoviteľa «Fluidu» záslužnou striebornou medailou. Objednávajte si Fellerov «Elsa-Fluid» len poštovou dobiereku, alebo za vopred zaslané peniaze.

Cena opravdového Elsa-Fluidu:

Aj sportom, škatúľou a návodom k upotrebeniu!	12 flaš. alebo 6 dvoj. flaš. 5 korún — hal.
24 « « 12 « « 8 « 60 «	36 « « 18 « « 12 « 40 «
48 « « 24 « « 16 « — «	60 « « 30 « « 20 « — «

Zdarma

dostanete po každom opätovne objednanom tucte Elsa-Fluidu 1 flašku.

Ďalej odporúčajú sa **FELLEROVE**

Rebarbara-Elsa-Pilulky

Najlepší, najlacnejší, tisíckrát vypočítaný prostriedok na prehnanie; účinkuje rýchle, isto, bezboľastne, zvyšuje chuť k jedeniu a napomaha trávenie, čistí a uľavuje bóle a choroby žalúdka a tráviacich ústrojov. Jedon balík (6 škatuliek) s úpravou stojí 4 koruny franko.

Ponevác najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všelijakými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sa ctený čitateľ, aby pozoroval na meno „Feller“, a nech nepomylí opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padelaninami (ako na príklad Gold-Elsa-Fluid, Lujza-Fluid atď.). Nesvedomíť ľudia ešte aj ochrannú známku napodobňujú, teda aj «ochranná známka» je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená «Feller» a «Elsa».

Len **FELLEROV ELSA-FLUID** je pravý! Jestli sa jeden list náhodou ztratí, píšme rekommandovano.

«Ja som s vašim Elsa-Fluidom veľmi spokojný, to dokazujú moje objednávky. Elsa-Fluid budem vždycky po hotove držať.

Fr. Maurer,
lekár.

Fieberbrunn (v Tyrolsku).

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid, a pravé Fellerove Elsa pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorábatela:

EUGEN V. FELLER, lekárnik,

dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona
STUBICA, Templom-utca 18. sz. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárnika Jozefa Töröka, Kráľovská ulica č 12., v lekární «Nádor» dra Eggera Váci-körtüč 17. a v lekární Bélu Zoltána, Szabadság-tér.

Výsledok Elsa-Fluidu je výborný, nielen mne veľmi dobre slúžil, ale aj detom v obci.

Boľenia hrdla mi prestalo, jako aj boľenia pŕs a hlavy. Mnohým detom som pomohol s nim pri boľeni žalúdka.

Andrej Liposei,
Imrich-Istvánfalú, o. p.: Stracena, (Spišská stolica).